

Θυμάμαι την Κλεισθένους πολύ πριν κατακλύσουν τη ζωή μας τα destination και τα λοιπά ηλεκτρονικά βοηθήματα που εξυπηρετούν όσους έχουν κάποια δυσκολία στους προσανατολισμούς. Τότε που δεν υπήρχαν οι ηλεκτρονικοί χάρτες, ούτε διαδίκτυο, τότε που οι επιμελείς οδηγοί είχαν στο αυτοκίνητό τους ένα βιβλίο με τους δρόμους, ενώ οι περισσότεροι συνήθως ερωτούσαν περιπετεράδες, θειάδες και έφταναν εκεί που έπρεπε.

Θυμάμαι τότε, λοιπόν, την Κλεισθένους, χωρίς φανάρια, δίχως τράπεζες, χωρίς μανάβικα, δίχως καφετέριες. Όπως δηλαδή, περίπου θυμόμουν και την οδό [Ηρακλείτου](#).

Δεν χρειάζεται να πάμε και περισσότερο από δέκαπέντε χρόνια πίσω. Εκεί το '98 – '99, δυο τρία χρόνια πριν τελειώσει το ΕΙ. Venizelos. Τότε που άρχιζε να δημιουργείται το τέρας της Ανατολικής Αττικής. Πάνω στο πανηγύρι του Χρηματιστηρίου και πριν την πανάκριβη λάμψη των Ολυμπιακών αγώνων, στο «σωστό» δρόμο για την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Επιτέλους η αιωνία Ελλάς έβρισκε την καταξίωση που τις έπρεπε, χόρταινε και υπερηφανευόταν για την ένταξή της στην προηγμένη, την αποκαλούμενη και πολιτισμένη Ευρώπη. Μεγαλεια.

Ο τόπος άλλαζε, οι πολίτες άλλαζαν, συνέβαιναν πράγματα απίθανα, όπως αυτή η πρωτότυπη οικιστική επιμειξία ανάμεσα στην κοινότητα των Ρομά και ένα είδος ανερχόμενης μεσοαστικής τάξης που έψαχνε το καλύτερο μέλλον της στις μεζονέτες της περιφέρειας.

Κάπως παρόμοιες έτσι, αταίριαστες συνθήκες συναντούμε και στην κοντινή (της Κλεισθένους αλλά και της Ηρακλείτου), Αναπαύσεως, όπου στα βόρεια της, συγκατοικούν οι νεότευκτες κατοικίες με τα παραδοσιακά μαντριά. Υπό έρευνα το ποιος ενοχλείται περισσότερο. Οι έποικοι από την έντονη αναδυόμενη τραγίλα ή μήπως οι γίδες από την εποχούμενη, θορυβώδη ανθρώπινη παρουσία;

Στο θέμα μας:

Η Κλεισθένους, εκκινεί από τις υπώρειες του Πεντελικού για να σβήσει στην Μεσογείων και η σημερινή της εικόνα, μας προσφέρει, τώρα που τα χρόνια της ευφορίας πέρασαν, άλλη μια ιδέα, του τι πήγε στραβά,

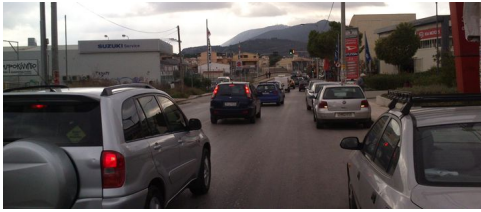
Μετά από αυτό το οικιστικό όργιο, θα περίμενε κανείς, μια έστω αξιοπρεπή οδική κατάσταση. Φρούδες ελπίδες. Ελεεινές, επιφάνειες, σκαμμένες και μπαλωμένες αλλεπάλληλες φορές, που στην πρώτη βροχή πλημμυρίζουν, που γλιστρούν συνεχώς, που κάνουν τις αναρτήσεις των οχημάτων να υποφέρουν.

Το άπλωμα του οικιστικού ιστού, μοιραία άλλαξε τη μορφή των επαγγελματιών που προσπαθούσαν να κερδίσουν ένα καλύτερο αύριο. Έτσι κοντά στα φανοποιεία, τα συνεργεία αυτοκινήτων και βαρέων οχημάτων, άρχισαν να αναδύονται, κομπιουτεράδικα, γυμναστήρια, υποκαταστήματα τραπεζών.

Η βαθιά ύφεση άλλαξε πάλι τα δεδομένα, με τις επιχειρήσεις τροφίμων να έχουν τον πρώτο λόγο. Φούρνοι, αλυσίδες καφενείων, ντονατσάδικων, μικρών και σούπερ μάρκετ, τυροπιτάδικων και μανάβικων έχουν τον πρώτο λόγο.

Κι επειδή ελάχιστοι, ψωνίζουν πεζή, το κυκλοφοριακό πρόβλημα αρχίζει κάπου εδώ. Συνταξιούχοι με χρόνο που δεν σκοτώνεται με τίποτα, Κυρίες που δραστηριοποιούνται και ως οικοκοιραί, παρκάρουν με χάρη και με άνεση οπουδήποτε. Τα σούπερ μάρκετ και οι τράπεζες συγκεντρώνουν την περισσότερη κίνηση, με τα καφέ να ακολουθούν με βραχεία κεφαλή. Αν η ανεργία είναι μια εξήγηση για το μεγάλο πλήθος των πολιτών που κατακλύζουν τα σύγχρονα καφενεία, έχει καλώς. Μπορείς δηλαδή να περάσεις ένα μεγάλο μέρος της μέρας ή της νύχτας σε ένα χώρο που κλιματίζεται με ένα μικρό αντίτιμο.

Σε αντίθετη περίπτωση το θέμα είναι περισσότερο ανησυχητικό παρά οτιδήποτε άλλο. Εννοώ ότι η εικόνα όπου τόσο πολλοί άνθρωποι σπαταλούν τόσο πολύ χρόνο, σε ένα χώρο κατ' εξοχήν άγονο, είναι ένα δείγμα αδιεξόδου και μια ένδειξη του φτωχού μέλλοντος.

Ανησυχητικό παρομοίως και το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία μικρών ή μεσαίων επιχειρηματιών που ξεκινούν κάτι καινούργιο στις μέρες μας, δραστηριοποιούνται στο χώρο της εστίασης. Η ύφεση έχει σχεδόν «σκοτώσει» κάθε άλλη επιχειρηματική φιλοδοξία, τουλάχιστον σε αυτά τα μεγέθη.

Κλεισθένους λοιπόν, μια οδική μικρογραφία, μιας ευρύτερης εικόνας, αυτής της αλλοιωμένης Ελλάδας που αγωνίζεται ανάμεσα σε μια Ευρωπαϊκή κατεύθυνση, μια ανατολίτικη ρίζα και πολλές φρέσκες, νεόπλουτες συμπεριφορές. Έξι αιώνες π.Χ. ο Κλεισθένης προσέφερε στην Αττική και στην ανθρωπότητα έναν δίκαιο τρόπο εξουσίας. Στις μέρες μας, 21 αιώνες μ.Χ. δεν έχουμε αφομοιώσει και πολλά...

Σε ότι αφορά το παρελθόν της (οδού) Κλεισθένους, αντιγράψω μια περιγραφή που αλίευσα στο διαδίκτυο, δημιούργημα της (άγνωστης σε εμέ) Μαριάννας Καραβασίλη, η οποία είναι οικονομολόγος, εργαζόμενη και μητέρα κατά πώς αναφέρει και το: <http://peopleandideas.gr/2014/02/06/city-life/>. Εκτιμώντας τόσο το κείμενο, όσο και τις εικόνες που περιγράφει, το αποθέτω εδώ ώστε να αποτελέσει, ένα χρήσιμο εργαλείο για να συγκρίνουμε το χτες και το σήμερα...

«...Την δεκαετία του '80 η διαδρομή από το πάτημα Χαλανδρίου μέσω της οδού Κλεισθένους προς τον Σταυρό ήταν σαν μια μικρή εκδρομή γεμάτη μυρωδιές και χρώματα, ανάλογα με την εποχή. Βασικό χαρακτηριστικό της, τα αμπέλια που απλώνονταν εκατέρωθεν του δρόμου, κάποια εγκατελελειμμένα αλλά τα περισσότερα φυτεμένα με σαββατιανό, τη ντόπια ποικιλία, μιας που η τοπογραφία της περιοχής ευνοεί την ανάπτυξη τους αλλά και μερικά με ροζακί. Μικροί κλήροι, όχι κάτι οργανωμένο έστω και με τα μέσα της εποχής, μικρές καλλιέργειες. Κλαδεμένα κλήματα και φρεσκοσκαμμένο χώμα τον Οκτώβρη, μικρά πράσινα ματάκια τον Μάρτη που πρασινίζανε εντελώς την άνοιξη. Κάτω από τα γυαλιστερά φύλλα του αμπελιού μεγαλώνανε ήρεμα τα τσαμπιά με τα σταφύλια, προστατευμένα απ'τον λαμπερό ήλιο του καλοκαιριού. Τον Αύγουστο και σε μερικά πιο σκιερά αμπελάκια τον Σεπτέμβρη ερχόταν η ώρα του τρύγου, μια οικογενειακή υπόθεση 2-3 ημερών γεμάτων γέλια και φωνές, χοντροκομμένα καλαμπούρια και κοφομεσιάσματα.

***Η αραιή κυκλοφορία στην περιοχή** επιβαρυνόταν την εποχή του τρύγου από τη μεταφορά, συνήθως με τρίκυκλα, των κομμένων σταφυλιών στο πατητήρι, και ο δρόμος γέμιζε από τη γλυκώξινη μυρωδιά τους.*

***Το τοπίο διανθιζόταν από κάμποσες ελιές**, και τις κλασσικές συκιές στα όρια της κάθε ιδιοκτησίας. Μερικά καλύβια, οι απαραίτητοι βοσκοί με το κοπάδι τα αμνοερίφια (αυτή την-τόσο νόστιμη όμως- μαστίγα της ελληνικής χλωρίδας). Σπίτια ελάχιστα, χτισμένα με τη λογική και τα υλικά του αυθαίρετου της δεκαετίας του '60, μικρά σπίτια, σε μικρά οικοπέδα των 250 συνήθως τετραγωνικών, με μικρές αυλές μπροστά, μπιστανάκι στο πίσω μέρος, ενίοτε και κάνα κοτέτσι, και βεβαίως συκιές στις άκρες. Τα καλλωπιστικά φυτά είχαν κι αυτά τη θέση τους σε ντενεκέδες και γλάστρες όμως, σπάνια φυτεμένα απ'ευθείας στο χώμα.»*